

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพหุวัฒนธรรม-โต๊ะบุงหรง
ตำบลเกาะศรีบอยา อำเภอเหนือคลอง
จังหวัดกระบี่

โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวเลชายฝั่งอันดามัน
หน่วยปฏิบัติการวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับชุมชนเกาะจำ
มกราคม 2565

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพหุวัฒนธรรม-โต๊ะบูหร่ง ตำบลเกาะศรีบอยา อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

จัดทำโดย	หน่วยปฏิบัติการวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ร่วมกับ	ชุมชนเกาะจำ
ผู้นำเส้นทาง	นารี วงศาชล สิทธิชัย คงศรี ฤทัยทิพย์ ช่างน้ำ มะยม บุญลือ
ภาพ	นฤมล อรุโณทัย อุษา โคตรศรีเพชร พลาเดช ณ ป้อมเพชร
สนับสนุนงาน	กองทุน C2F จุฬาฯ สู่ศตวรรษที่ 2
พิมพ์ครั้งที่ 1	มกราคม 2565

รถจักรยานยนต์พ่วงข้าง เป็นพาหนะสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยวบนเกาะจำ

คำนำ

โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวเลชายฝั่งอันดามัน ดำเนินการโดยหน่วยปฏิบัติการวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวเล นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนทดลองนำร่องการจัดการท่องเที่ยวโดยใช้ “จุดสนใจ” และเส้นทางเรียนรู้ทางธรรมชาติ-วัฒนธรรมเป็นแกนหลัก และต่อด้วยการพัฒนาการสื่อความหมายและสร้างสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

คู่มือฉบับนี้ เป็นผลงานที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างคณะวิจัยกับชุมชนเกาะจำ คณะวิจัยขอขอบคุณกองทุน C2F จุฬาฯ สู่ศตวรรษที่ 2 ที่สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย และขอขอบคุณ คุณนารี วงศาชล คุณสิทธิชัย คงศรี คุณฤทัยทิพย์ ช่างน้ำ คุณมะยม บุญลือ และชุมชนเกาะจำที่ร่วมสนับสนุนข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณบุคลากรจากสถานศึกษาในพื้นที่ หน่วยงานและองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่ร่วมให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น รวมถึงคำแนะนำอันเป็นประโยชน์กับโครงการตลอดช่วงการศึกษาวิจัยและขอภัยที่ไม่สามารถจะเอ่ยนามท่านทั้งหมดได้

คณะวิจัยหวังว่าคู่มือเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนที่เกิดจากงานวิจัยจะได้รับการนำไปใช้และพัฒนาต่อ และจะเป็นสิ่งที่จุดประกายให้เกิดการฟื้นฟูวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวอุรักลาโว้ย สำหรับข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น คณะวิจัยขอน้อมรับและยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	3
เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพหุวัฒนธรรม-ไต่ะบุหรง	5
จุดที่ 1 โรงเรียนบ้านเกาะจำ	6
จุดที่ 2 ธนาคารปู	9
จุดที่ 3 บ้านรับซื้ออาหารทะเล	12
จุดที่ 4 บ้านไม้ดั้งเดิม	14
จุดที่ 5 พื้นที่จอดเรือ-ท่าไซ	19
จุดที่ 6 หมู่บ้านชาวเลริมทะเล	21
จุดที่ 7 บ่อน้ำ	25
จุดที่ 8 บ้านไม้ดั้งเดิม	27
จุดที่ 9 ศาลเจ้าไต่ะบุหรง	28
จุดที่ 10 ท่าเรือเกาะจำ	30
จุดที่ 11 พื้นที่ขึ้นคานเรือ	32
จุดที่ 12 ร้านขนมจีนและสวนผักไร้ไซเคิล	36
จุดที่ 13 หมู่บ้านชาวเลตีตปาชายเลน	40
จุดที่ 14 ศาลาอเนกประสงค์	44
จุดที่ 15 ย่านร้านค้า	46
ตัวอย่างกิจกรรมในเส้นทางท่องเที่ยว	50

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนชนพหุวัฒนธรรม-โต๊ะบุงหรง

แผนที่เส้นทางท่องเที่ยวและจุดสนใจทางพหุวัฒนธรรม-โต๊ะบุงหรง

จุดสนใจบนเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพหุวัฒนธรรม-โต๊ะบุงหรง มีจำนวน 15 จุด มีระยะทางเดินประมาณ 2 กิโลเมตร มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่โรงเรียนบ้านเกาะจำ จากนั้นเดินไปตามถนนเลียบริ้วโรงเรียนจนพบกับ “ซอยริมเล” เนื่องจากเป็นถนนที่อยู่เลียบบนชายทะเล โดยเส้นทางท่องเที่ยวนี้นำเสนอเรื่องราวความเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม ที่มีคนไทยพุทธ คนไทยมุสลิม คนจีน และพี่น้องชาวเลอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน โดยมี “ศาลเจ้าโต๊ะบุงหรง” ซึ่งเป็นที่เคารพของผู้คนที่อาศัยบนเกาะจำ ส่วนในช่วงวันขึ้น 15 ค่ำของทุกเดือน ชาวบ้านจะมีการรวมตัวกันรำรองเง็ง เล่นรำมะนา และรำวง เพื่อถวายให้กับศาลเจ้าโต๊ะบุงหรงเป็นประจำทุกเดือน

จุดที่ 1 โรงเรียนบ้านเกาะจำ

บรรยากาศโรงเรียนบ้านเกาะจำ ต.เกาะศรีบอยา อ.เหนือคลอง จ.กระบี่

“โรงเรียนบ้านเกาะจำ” เป็นอีกแห่งที่เจ้าถิ่นพาเราไปเยือนและบันทึกภาพ และเรื่องราวความทรงจำด้วยกัน โรงเรียน เจ้าถิ่นเล่าให้ฟังว่า “โรงเรียนบ้านเกาะจำเป็นโรงเรียนแห่งแรกที่สร้างขึ้นบนเกาะจำ สมัยก่อนนั้นยังเป็นเรือนไม้ มุงจากไม่ได้เป็นอาคารปูนเช่นสมัยปัจจุบัน เนื่องจากเป็นโรงเรียนเพียงแห่งเดียว สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 แล้วต่อมาก็มีถึงประถมศึกษาปีที่ 7 ซึ่งมีสอนอยู่ไม่กี่ปีก็ปรับมีแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กทั้งเกาะจากหมู่ 2 บ้านเกาะจำและบ้านเกาะปุ และหมู่ 5 บ้านดิงไทร ทั้งเด็กไทยพุทธ ไทยจีน ไทยมุสลิม และชาวเล ต่างต้องเดินทางมาเรียนที่นี่ สำหรับเด็กชาวเลอุรักลาไว้นั้นไม่ค่อยเข้าเรียนเพราะกลัวคนแปลกหน้าและกลัวครูตี เพราะบางครั้งด้วยวิถีของชาวเลที่สมัยก่อนมักมีการอพยพโยกย้ายบ่อยๆ ตามพ่อแม่ไปออกทะเล ทำให้เด็กชาวอุรักลาไว้นั้นเรียนหนังสือไม่ค่อยทันเพื่อน แต่เมื่อกลับบ้านเจอกันเด็กๆ ก็ยังเล่นด้วยกัน หลายคนเป็น คนไทยเชื้อสายจีน แต่ก็ถูกอุม่เลี้ยงดูในวัยเด็กโดยชาวเลบ้านใกล้เรือนเคียงจนพูดและ

ฟังภาษากันได้ แม้จะเติบโตไปมีอาชีพและวิถีชีวิตที่ต่างกัน แต่เมื่อเจอกันก็ยังสนิทสนมคุ้นเคยกัน”

โรงเรียนบ้านเกาะจำจึงเป็นอีกหน้าบ้านที่ความทรงจำของคนเกาะจำที่สะท้อนความเอื้อเพื่อที่คนหลากหลายชาติพันธุ์แม้จะต่างในศาสนา ความคิด ความเชื่อและวิถีชีวิต แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ เป็นเกลอกันได้ ปัจจุบันโรงเรียนบ้านเกาะจำเปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในห้องเรียนทุกชั้นเรียนยังคงมีสมาชิกเป็นคนไทยพุทธ ไทยจีน รวมถึงชาวอุรุกรลาไวย์ที่เรียนอยู่ร่วมกัน และทางโรงเรียนก็พยายามสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่ผลักดันให้เด็กๆ ทุกกลุ่มได้มีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เช่น เด็กชาวเลอาจไม่ชอบเนื้อหาวิชาการในชั้นเรียน แต่พวกเขามีทักษะชีวิตที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับการพัฒนาอาชีพของตนเองได้ เช่นการเป็นนักกีฬาอาชีพที่ส่งเสริมในจุดนั้นและพาเด็กไปให้ถึงและอีกหนึ่งกิจกรรมหรือเรียกได้ว่าเป็นงานประจำปีของคนเกาะจำ คืองาน “เกาะจำสัมพันธ์” ที่จัดเพื่อฉลองสำเร็จการศึกษา เป็นอีกหนึ่งงานสำคัญที่คนเกาะจำให้ความสนใจมาร่วมงานเป็นประจำทุกปี มีการออกร้านเหมือนได้เที่ยวงานวัดด้วย

มาถึงโรงเรียนบ้านเกาะจำกันแล้ว เจ้าถิ่นก็พาไปเดินเลาะแนวต้นสนริมหาดตลอดแนวโรงเรียน เป็นแนวหาดเกาะฝั่งนี้ที่สามารถเล่นน้ำได้ บางครั้งพื้นที่บริเวณนี้ก็ใช้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมค่ายสำหรับเด็กนักเรียน

บรรยากาศการเล่นฟุตบอลภายในสนามของโรงเรียนบ้านเกาะจำ

ความพิเศษของป้ายโรงเรียนบ้านเกาะจำที่มีการออกแบบเป็นท้องของเรือหัวโทง แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตผู้คนบนเกาะจำแห่งนี้ได้เป็นอย่างดี

จุดที่ 2 ธนาคารปูม่า

เดินสำรวจชายหาดและฟังเรื่องเล่าของชาวเกาะจำที่ผูกพันกับโรงเรียนบ้านเกาะจำกันแล้ว เจ้าถิ่นก็ชวนไปเดินสำรวจถนนเล็กๆ ที่เดินลัดเลาะด้านข้างโรงเรียนแล้วเลี้ยวซ้ายเดินเลียบทะเลบ้านเกาะจำ ถนนเส้นนี้มีป้ายชื่อว่า “ซอยริมเล” แต่ถ้าชาวบ้านแถวนี้จะเรียกกันว่า “ซอยแหลมสน” ซึ่งที่มาของชื่อแหลมสนนั้นจะเกี่ยวข้องกับแนวต้นสนที่ได้ไปเห็นในบริเวณชายหาดของโรงเรียนบ้านเกาะจำมัยนะ เราก็ต้องไปร่วมค้นหาด้วยกัน

ธนาคารปูม้านับเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีการทำมาหากินของผู้คนบนเกาะจำได้เป็นอย่างดี

ย่านชุมชนท่าเรือเกาะจำนี้มีบ้านรับซื้อสัตว์ทะเลอยู่ 2 บ้าน หนึ่งร้านนั้นคือ “น้องนิะ อาหารทะเล” หรือวิรดา บ้าเหล็ก ลูกสาวของจ๊ะยะ หรือหาตียะ บ้าเหล็ก บ้านนี้รับซื้อทั้งปูม้า ปลา กุ้ง หอยชักตีน ปูลายเสือ ปูแพตัวเล็ก ปูขนตัวใหญ่ กระจดองหยาบ เนื้อแน่นหวาน นอกจากรับซื้อสัตว์ทะเลจากชาวบ้านแล้ว บ้านนี้ยังเป็นที่ตั้งของ “ธนาคารปูม่า บ้านเกาะจำ” แล้วทำไมเราต้องตั้งธนาคารปูม่า? จ๊ะยะบอกว่า “ปูม้าที่รับซื้อเข้าธนาคารปูม่าจะเป็นปูม้าที่มีไขนอกกระดอง ปูม้าที่ไข

นอกกระดองเหล่านี้จะปล่อยตัวอ่อนได้เป็นแสนเป็นล้านตัว แต่ช่วงหลังมานี้ปูม้าทั้งตัว เล็กตัวใหญ่และปูม้าที่มีไข่ถูกจับมาบริโภคและจำหน่ายมากขึ้น ทำให้จำนวนปูม้า ในทะเลลดลง จึงมีคนมาชวนทำธนาคารปูม้า”

จ๊ะยะเล่าให้ฟังต่อว่า “ธนาคารปูม้านี้มีเข้ามาในชุมชนประมาณ 2 ปีแล้ว โดยอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง และ หน่วยงานเครือข่าย ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับเครือข่ายขยายผลธนาคารปูม้า ตามมติคณะรัฐมนตรี ได้เข้ามาสำรวจ และพูดคุยกับชาวบ้านชักชวนกันพัฒนาธนาคารปูม้า แต่มีการพัฒนากันอย่างจริงจัง ในช่วงหลังโดยจ๊ะยะมองว่า กิจกรรมที่ทางหน่วยงานเข้ามาชักชวนทำนั้นก็ เป็นประโยชน์กับชุมชนเพราะช่วยเพิ่มปริมาณปูม้ารวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นแหล่งพึ่งพิงในการทำมาหากินอย่างยั่งยืนของคนบน เกาะจำ จึงอาสาเข้าร่วมพัฒนาเป็นธนาคารปูม้าบ้านเกาะจำ”

“ปูไข่” ที่ชาวบ้านจับมาได้จะถูกนำมาขายที่นี่
โดยจะนำมาอนุบาล เพื่อเตรียมปล่อยคืนสู่ธรรมชาติต่อไป

กิจกรรมของธนาคารปูม้านี้คือ การรับซื้อปูม้าจากชาวบ้านที่มีไข่นอกกระดองมาด้วย ก่อนนำไปปล่อยในบ่อพักพื้นเราต้องแยกขนาดของปูม้าและสีของไข่ที่ติดมาด้วยก่อนว่ามีสีเหลืองอ่อน สีเหลืองเข้ม สีน้ำตาลไปจนถึงสีเทาอมดำ เพราะสีของไข่จะเป็นตัวบอกว่าอีกกี่วันเราจึงจะได้เห็นลูกปูม้า สังเกตง่ายๆ ไล่จากสีเหลืองอ่อนไปจนถึงเทาดำ ถ้าเหลืองอ่อนก็ต้องรอไปก่อนเป็นสัปดาห์ แต่ถ้าสีของไข่เป็นเทาดำแสดงว่าไข่แก่ภายใน 1-2 วันพร้อมจะออกจากกระดองของตัวแม่ มาที่ก้นทะเลภายนอกแล้ว ปัจจุบันธนาคารปูม้านี้สามารถนำลูกปูไข่ที่รอดชีวิตและแข็งแรงปล่อยคืนสู่ทะเลในแนวที่มีแหล่งหญ้าทะเลกว่าหลายร้อยตัวแล้ว นอกจากนี้ธนาคารปูม้าแห่งนี้ยังมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนและโรงเรียนบ้านเกาะจำไปปลูกหญ้าทะเลซึ่งเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนหลายชนิด รวมทั้งปูม้า

ปูม้าที่โตเต็มวัยและแม่ปูม้าที่ถูกเชื้อไข่ออกแล้วส่วนหนึ่งจะมีครีวของบังกะโลและริสอร์ทบนเกาะจำรับซื้อ ขณะส่วนใหญ่ก็ถูกส่งไปยังตลาดที่จังหวัดภูเก็ต และถ้าใครแอบพาปูม้าที่มีไข่นอกกระดองไปด้วยก็เตรียมเงินค่าปรับในกระเป๋าคตามจำนวนปูม้าไข่นอกกระดองกันได้เลย ถ้าใครจะแวะมาหาปูและสัตว์ทะเลสดๆ ไปรับประทานก็แวะมาที่ซอยแหลมสนหรือซอยริมเลที่ใกล้กับโรงเรียนบ้านเกาะจำกัน (จะยะเฉลยที่มาของชื่อแหลมสนว่าเดิมตรงบริเวณริมหาดนี้จะมีต้นสนใหญ่แต่น่าเสียดายที่ปัจจุบันโค่นล้มไปแล้ว)

จุดที่ 3 บ้านรับซื้ออาหารทะเล

บ่อปูนซีเมนต์หน้าร้านรับซื้ออาหารทะเลที่เต็มไปด้วยปูทะเลหลากหลายชนิด

เจ้าถิ่นพาเรามาแวะบ้านรับซื้ออาหารทะเลอีกแห่งหนึ่ง บ้านหลังนี้รับซื้อสัตว์ทะเล เช่น หมึกกระดอง หรือหมึกหอม ปูม้า ปูแพ เป็นต้น แต่ถ้าใครสนใจหมึกกล้วยขอบอกว่าที่นี่ไม่มีหมึกกล้วยไว้จำหน่าย เพราะหมึกกล้วยจะต้องจับโดยใช้แหขนาดใหญ่ หรืออวนชายที่ใช้กับเรือโตหมึกของประมงเรืออวนดำ แต่วิถีชาวประมงเกาะจำเป็นประมงขนาดเล็ก สัตว์ที่ทะเลที่จับได้ เช่นหมึกหอม หมึกกระดอง ส่วนใหญ่ชาวเลจะไปจมนลอบหรือไซแถวหน้าเกาะพีพี ในลอบใช้ไซหมึกทำเป็นพวง ภาษาของชาวเกาะจำเรียกวีธีการนี้ว่า “ยั่วหมึก” โดยนำไซหมึกหอมผูกแขวนไว้กับลอบเพื่อยั่วให้หมึกอื่นๆ เข้ามา อย่าเพิ่งมองว่าทารุณสัตว์กันนะ เพราะอีกประมาณ 5-6 วันถ้าเราติดตามชาวเลไปกู้ลอบจะพบว่าถุงไซหมึกจะเริ่มเป็นตุ๋นขาวๆ ใสๆ ตาดำๆ เรากู้ลอบขึ้นมาแล้วเราก็โยนหมึกตาดำๆ ใสๆ เหล่านั้นกลับลงไปทะเล หมึกน้อยๆ เหล่านี้ก็จะเติบโตเป็นหมึกตัวใหม่ที่จะเติบโตเป็นหมึกใหญ่

ต่อไป สัตว์ทะเลที่จับได้จะสดมากเพราะจับและซื้อขายส่งกันวันต่อวัน ช่วงบ่าย ประมาณ 4-5 โมงเย็นจะมีพ่อค้าพาประจำขับรถมารับไปส่ง

ชาวบ้านจะนำหมึก ปู ปลา หรือหอยที่จับมาได้
นำมาขายที่ร้านรับซื้ออาหารทะเลภายในชุมชน

จุดที่ 4 บ้านไม้ดั้งเดิม (ลุงจรงค์)

บ้านไม้แบบดั้งเดิมหลังใหญ่ของลุงจรงค์ แซ่ตัน

คนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่บนเกาะจำมายาวนาน

เดินไปตามซอยแหลมสนจะมีบ้านไม้สองชั้นหลังหนึ่งที่มีรูปทรงสะดุดตาแตกต่างจากบ้านของพี่น้องชาวเลและชาวมุสลิมในซอยเดียวกัน บ้านเก่าหลังนี้อายุกว่า 60 ปี เจ้าของบ้านคือลุงจรงค์ แซ่ตัน ที่ออกมาทักทายแขกต่างถิ่นด้วยรอยยิ้มที่โอบอ้อมอารี ลุงจรงค์เป็นครอบครัวชาวจีนที่อพยพมาทำมาหากินที่เกาะจำ สมัยเมื่อครั้งที่ยังอยู่ที่เกาะไหหลำ ประเทศจีนนั้น เตี่ยของลุงจรงค์ชื่อนายหยง แซ่ตัน เป็นช่างต่อเรือทุกชนิดทั้งเรือสำเภาที่มีใบเรือ 3 ใบ แล่นไปป็นังก็สามารถสั่งต่อได้ ต่อมาได้อพยพมาอยู่ที่เกาะจำก็ยังยึดอาชีพต่อเรือที่ชาวบ้านและเจ้าแกในแถบนี้ใช้งาน เช่นในสมัยที่ยังมีการทำโป๊ะล้อมปลานั้น ช่วงแรกๆ เจ้าแก

โป๊ะเรือยังใช้เรือที่มีใบก็รับต่อเรือที่มีใบ ต่อมาจึงพัฒนาการมาเป็นเรืออวนลาก และเรือยนต์

สภาพความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของผู้คนบนเกาะจำ

บรรยากาศร่มรื่นภายในบริเวณบ้านลุงจงรักษ์ที่เต็มไปด้วยไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

บ้านหลังนี้เป็นบ้านที่พ่อของลุงจรงค์สร้างขึ้น ก่อนจะเข้ามาอยู่อาศัยที่บ้านหลังนี้ ครอบครัวของลุงจรงค์เคยอาศัยอยู่ที่โรงโม่ จนต่อมาโรงโม่ไฟไหม้ จึงสร้างบ้านหลังนี้ ฝาบ้านเป็นไม้ทั้งหมด และมีช่องเปิดเป็นหน้าต่างเพียงบานเล็กๆ ไม้ก็บาน ด้วยอายุของบ้านที่ผ่านร้อนผ่านฝนมาหลายสิบปี ฝาบ้านบางด้านจึงมีสภาพผุพังไปตามกาลเวลา แต่ก็ยังสะท้อนความเรียบง่ายของบ้านตามวิถีดั้งเดิม เดินสำรวจไปด้านข้างบ้านพบว่าที่นี่ยังมีบ่อน้ำโบราณที่ขุดมาตั้งแต่สมัยที่มีการทำโม่ล้อมปลาก่อนที่จะสร้างบ้านหลังนี้ มีต้นไม้ใหญ่หลายต้น เช่น ต้นละมุดที่สูงใหญ่กว่าละมุดที่พบเห็นกันทั่วไป หรือจะเป็นต้นมะเเมาเป็นไม้ถิ่นอีสานที่ลุงจรงค์นำมาปลูกและทุกฤดูกาลที่มีผลสุกก็จะมีเพื่อนบ้านแถวนี้มาขอซื้อเพราะติดใจในรสชาติเปรี้ยวหวานปนฝาดเล็กน้อย และมีไม้ประดับและพืชผักสวนครัวอื่นๆ อีกหลากหลาย

บ่อน้ำโบราณที่ขุดมาตั้งแต่สมัยที่มีการทำโม่ล้อมปลา

ลุงจรงค์ได้สืบทอดวิชาช่างมาจากเตี่ยที่เป็นช่างต่อเรือ และยังได้มีโอกาสเรียนหนังสือเกี่ยวกับวิชาช่างก่อสร้าง ทำให้สามารถนำวิชาความรู้มาประกอบอาชีพ แม้ว่าสมัยปัจจุบันลุงจะรับงานช่างน้อยลง แต่ลุงก็ยังรับก่อสร้างบ้านสำหรับเพื่อนและ

ญาติสนิทอยู่บ้าง ทั้งบ้านปูน บ้านไม้ รวมทั้งที่พักแบบโฮสเทลบางหลังบนเกาะจำที่มีรูปทรงสมัยใหม่ก็เป็นฝีมือช่างของลุงจรงค์ด้วย และลุงจรงค์ก็กำลังสร้างบ้านปูนอีกหลังในบริเวณเดียวกันกับบ้านไม้หลังนี้ บ้านทั้งหลังนี้ลุงลงมือทำด้วยตนเองเกือบทั้งหมด

ลุงจรงค์บอกว่าถ้าสร้างบ้านปูนหลังใหม่เสร็จก็อาจจำเป็นต้องรื้อบ้านไม้หลังนี้เพราะมีสภาพผุพังมากแล้ว ถ้าใครมีโอกาสได้ไปเยี่ยมชมบ้านไม้ของลุงจรงค์ที่เกาะจำก็แวะพูดคุยกับลุงได้ แต่ช่วงเช้าอาจจะไม่ได้พบเพราะลุงจรงค์จะไปดูแลสวนยางพารา

นอกจากบ้านดั้งเดิมแบบบ้านไม้กระดานของลุงจรงค์แล้ว ในซอยริมเลก็ยังมีบ้านดั้งเดิมอีกแบบที่มีเสน่ห์ไม่แพ้กัน นั่นคือ บ้านฝาสานขัดแตะ ซึ่งบ้านลักษณะนี้เริ่มพบเห็นได้น้อยแล้ว หลายๆ บ้านเริ่มเปลี่ยนมาเป็นบ้านปูน หรือบ้านไม้ผสมปูนกันมากขึ้น บ้านฝาสานขัดแตะนี้เป็นบ้านของทั้งชาวเลและชาวมุสลิม ถ้าเป็นบ้านหรือ “ลุ่มะ” ของชาวเล จะมีโครงสร้างและส่วนประกอบที่น่าสนใจเรียนรู้ในภาษาชาวเล

อุรึกลาไวย์ด้วย จริงๆ แล้วสมัยก่อน บ้านดั้งเดิมของชาวเลมีหลายแบบ บ้านฝาจาก-ลูมะ ฮาติะ บ้านฝาसानซัดตะทำจากไม้ไผ่-ลูมะ ปูลู

ส่วนประกอบต่างๆ ของบ้านฝาसानซัดตะของชาวเล ประกอบด้วย ฝาบ้าน-ตีนัง หลังคา-กือมูโบะ ระเบียง-ปะเทอ เสา-ติฮะ หน้าต่าง-ตี๊กะ ประตู-ปีตู บันได-ตาง่า พื้น-ปะเทอ หรือถ้าจะเรียกเป็นส่วนๆ ตามพื้นที่ใช้สอย เช่น ห้องนอน-ลูวัก ตีโนะ ห้องครัว-ตะ กัลต นอกจากเรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับบ้านของชาวเลแล้ว ผู้รู้ผู้อาวุโสก็ยังมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับข้อห้ามในการสร้างบ้านของชาวเล ในสมัยก่อน เช่นบริเวณที่เป็นเหวหรือคลองห้ามมีการยกบ้านหรือสร้างบ้านเด็ดขาด เพราะจะทำให้สมาชิกในบ้านนั้นต้องประสบกับเรื่องราวไม่ดี เป็นต้น

สภาพบ้านเรือนของชุมชนบ้านเกาะจำบริเวณย่านร้านค้า

จุดที่ 5 พื้นที่จอดเรือ-ท่าไซ

พื้นที่บริเวณชายหาดบ้านเกาะจำเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านใช้สำหรับจอดเรือหัวโพง

พื้นที่ชายหาดบริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านนิยมนำเรือหัวโพงเข้ามาจอด นอกจากนั้นยังมีเรือสปีดโบ๊ทของบริษัทนำเที่ยวเข้ามาจอดกันอยู่ในอ่าวแห่งนี้หลายลำ เพราะเป็นอ่าวที่หลบลม และมีความสะดวก เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้าน ร้านรับซื้ออาหารทะเล ร้านอาหาร นอกจากนั้นบางช่วงเวลาพื้นที่ชายหาดแห่งนี้จะมีพ่อค้าแม่ค้ามารอซื้ออาหารทะเลสดๆ จากเรือประมงที่แล่นกลับเข้าฝั่ง ไม่ว่าจะเป็นหมึก ปลา ปู หรือหอย โดยซื้อขายกันบริเวณชายหาดนั่นเอง

นอกจากนั้น เมื่อใช้เรือไปได้สักพัก ก็ต้องมีพื้นที่เพื่อซ่อมแซม บำรุงรักษา เรืออย่างสม่ำเสมอ เช่น การดูแลซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น รวมถึงการใช้พื้นที่บริเวณชายหาดเพื่อใช้วางเครื่องมือประมงพื้นบ้าน อาทิ ไซหรือลอบ หรือที่เรียกในภาษาอุรักลาไวย์ว่า “บูบู”

จุดที่ 6 หมู่บ้านชาวเลริมทะเล

สภาพบ้านเรือนของพี่น้องชาวเลริมทะเลบ้านเกาะจำ

หญิงอุรักลาไว้ใช้เวลาว่างนั่งถักอวนอยู่บริเวณชานหน้าบ้านของพวกเขา

เดินสำรวจไปตามถนนซอยริมเล จะพบบ้านของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ตั้งเรียงรายอยู่ตลอดสองฝั่งแนวถนน แต่ก็ยังมีบ้านของชาวมุสลิมและชาวจีนแทรกอยู่เป็นระยะ บ้านเรือนของชาวเลมักปลูกสร้างอยู่ติดชายทะเล บ้านเรือนของชาวเลในซอยริมเลนี้เป็นพื้นที่ตั้งถิ่นฐานแห่งที่สามของชาวเลเกาะจำ พื้นที่แห่งนี้ชาวเลเรียกว่า “ลัก หง่าตอย” หมายถึงบริเวณที่มีนกอินทรีบินมาเกาะ ก่อนมาอยู่ที่นี่ชาวเลอุรักลาไว้อาศัยอยู่อาศัยและทำมาหากินบริเวณคอคอดกระของเกาะจำอยู่ประมาณ 20 หลัง จนกระทั่งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีทหารญี่ปุ่นเข้ามาบริเวณนั้นและมีโรคระบาดเกิดขึ้น ชาวเลจึงมีการย้ายไปสร้างบ้านอยู่อาศัยบริเวณที่เรียกว่า “วันไพร” ที่เคยเป็นพื้นที่ฝังศพเด็กที่คลอดก่อนกำหนด จนต่อมาเมื่อมีชาวเลนับสิบรายเสียชีวิตจากการกินไข่ปลาปักเป้ามีพิษโต๊ะหม้อหรือผู้นำทางจิตวิญญาณความเชื่อจึงเสี่ยงทายว่าควรจะย้ายมาอยู่ที่ “ลัก หง่าตอย” หรือซอยริมเลนนั่นเอง

นอกจากพี่น้องชาวเลที่ซอยริมเลแล้วก็มีชาวเลบางส่วนย้ายไปอยู่ที่บ้านกลาง ด้านหลังเกาะ และมุตู และบ้านชกลาโหมที่เกิดในช่วงหลังสึนามิ และตั้งชื่อซอยตามหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือด้วยการสร้างบ้านพักอาศัยให้กับชาวเล

เส้นทางตลอดซอยริมเลหลายๆ จุดเป็นพื้นที่สังสรรค์ของพี่น้องชาวเล ชาวจีนและชาวมุสลิม เช่นเดินมาถึงช่วงกลางซอยริมเลจะพบพื้นที่แหวะพักถักอวน ไกลๆ กับบ้านเก่าแก่คนจีนที่รับซื้อสัตว์ทะเลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่า นายทุนและชาวเลในพื้นที่อื่นๆ เพราะถ้าเราไม่รู้ว่าเป็นชาวเลคนไหนเป็นเจ้าแก๊ว เราก็จะคิดว่าเป็นเพื่อนบ้านนั่งพูดคุยสังสรรค์กัน เรามักเห็นผู้ชายชาวเลนั่งเฉยๆ ส่วนผู้หญิง มักจะกำลังนั่งซ่อมอวนหรือใส่ตะกั่วที่อวน จริงแล้วผู้ชายชาวเลมีบทบาทออกทะเลไปวางลอบหรือไซและอวนตั้งแต่เช้ามีดเริ่มออกตอน 6 โมงเช้า กลับมาประมาณ 10 โมง หรือกลับมาช่วงตี 3 - ตี 4 ช่วงบ่ายเมื่อกลับจากไปวางหรือกู้ลอบและอวนจึงเป็นช่วงเวลานั่งพักผ่อนพูดคุย หรือถ้ามีเวลาผู้ชายชาวเลก็จะดูแลซ่อมเรือ ขึ้นคานเรือ ตอกหมัน เป็นต้น

หญิงชาวอุรักลาไวย์ใช้เวลาว่างนั่งถักอวนจับปู ปลาอยู่บริเวณศาลาริมทะเล

ส่วนผู้หญิงชาวเลบางคนที่ติดตามสามีหรือครอบครัวไปออกทะเลก็มี ถ้าในครอบครัวนั้นมีผู้ชายน้อย แต่ถ้าช่วงไหนไม่ได้ออกทะเลผู้หญิงชาวเลก็จะ ซ่อมอวนจับปู ปลา หรือถ้าเป็นอวนหัวใหม่ก็จะเริ่มปฏิบัติการใส่ลูกตะกั่วที่ตีนอวน อวนที่ทำมาจากเอ็นไนล่อนนี้สมัยก่อนชาวเลจะถักขึ้นมาเอง แต่สมัยปัจจุบัน มีอวนสำเร็จวางขายมากมายเพื่อประหยัดเวลา ผู้หญิงชาวเลจึงเพียงนำลูกตะกั่วมาใส่ ที่ตีนอวนเท่านั้นไม่ต้องเริ่มถักใหม่ อวน 1 หัวในตลาดราคาประมาณ 185 บาท ตะกั่วกิโลกรัมละ 100 บาท ใช้ประมาณ 2 กิโลกรัมครึ่ง เชือกน้ำหนักกว่า 3 กิโลกรัม/ ม้วน ราคา กิโลกรัมละ 90 บาท ผู้หญิงชาวเลจะใช้ตะกั่วประมาณ 240 ลูก/อวน 1 หัว เมื่อติดตะกั่วที่อวนแต่ละหัวแล้วก็นำมารวมกันเป็น 1 ซ่อ ออกทะเลแต่ละรอบ ครอบครัวหนึ่งจะใช้อวน 2 ซ่อ หรือ 20 หัว งานใส่ตะกั่วที่ตีนอวนนี้ผู้หญิงชาวเล คนหนึ่งถ้าว่างทั้งเช้าและบ่ายถึงเย็นจะทำได้ประมาณ 5 หัว แต่ถ้าทำบ้าง เดินไป ทำธุระบ้าง คุยกัันระหว่างทำผู้หญิงชาวเลคนหนึ่งจะทำได้ประมาณ 3 หัว ถ้าใครสนใจ อยากรู้ว่างานเย็บปักถักร้อยเครื่องมือนำมาหา কিনี๋ยากมั้ยก็มาทดลองใส่ตะกั่วที่ ตีนอวนกันได้นะ

ผู้หญิงชาวเลบางส่วนที่ออกไปทำงานในภาคบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว บนเกาะจำก็มี เช่นเป็นแม่บ้านของบังกะโล รีสอร์ท หรือเป็นผู้ช่วยแม่ครัว แม้ว่าผู้หญิงชาวเลบางส่วนจำเป็นต้องออกไปทำงานในภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แต่เมื่อพูดคุยกับพวกเขาแล้ววิถีที่ได้เรียนรู้โดยวิถีปฏิบัติทำมาหากินก็ ยังคงเป็นทักษะความชำนาญที่มีอยู่ในสายเลือดชาวเลทุกคน

จุดที่ 7 บ่อน้ำ

สภาพบ่อน้ำเก่าที่ตั้งอยู่ใกล้ชายหาด ในสมัยก่อนชาวเลเคยใช้น้ำจากบ่อแห่งนี้

อีกจุดสนใจในขอยริมเลคือบ่อน้ำเก่า บ่อน้ำนี้เป็นบ่อปูนซีเมนต์ที่ชาวจีนในชุมชนขุดขึ้นมาและอนุญาตให้พี่น้องชาวเลเข้ามาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ แต่ในช่วงหลังบ่อเกิดความชำรุดทรุดโทรม เจ้าของบ่อน้ำจึงได้ปิดไว้ชั่วคราว รวมถึงมีการเดินท่อน้ำประปาเข้ามาใช้ภายในบ้าน ความสำคัญของบ่อน้ำเหล่านี้ก็ค่อยๆ ลดลงจนกระทั่งเลิกใช้งานในที่สุด ส่งผลให้สภาพโดยรอบและภายในบ่อน้ำค่อนข้างสกปรก เนื่องจากมีเศษขยะและเศษใบไม้กิ่งไม้ตกลงไปเป็นจำนวนมาก รวมถึงขาดการดูแลรักษาบ่อน้ำมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานนั่นเอง

สภาพของบ่อน้ำ ทำให้เราจินตนาการภาพการใช้น้ำบ่อในอดีตของชาวเลบนเกาะจำ

เมื่อไม่ได้ใช้งานเป็นเวลานาน ทำให้ภายในบ่อมีเศษขยะ เศษใบไม้กิ่งไม้ตกลงไป

จุดที่ 8 บ้านไม้ดั้งเดิม

บ้านไม้ดั้งเดิมขนาดสองชั้นทาสีเขียวอ่อนทั้งหลัง ตั้งอยู่ในซอยริมเล

บ้านครึ่งไม้ครึ่งปูนสีเขียวย่อหลังงามนี้ตั้งอยู่ในซอยริมเล ไม่ไกลจากศาลเจ้าโตะบุหรรมากนัก ทราบจากคนในชุมชนว่าลูกหลานบ้านนี้ย้ายไปอยู่บนฝั่งนานๆ จะกลับมาเยี่ยมญาติพี่น้องที่เกาะ บ้านหลังนี้จึงถูกปิดไว้ชั่วคราว

จุดที่ 9 ศาลเจ้าโตะบุหร่ง

ศาลเจ้า “โตะบุหร่ง” สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวบ้านเกาะจำและพื้นที่ใกล้เคียง

ชิมซั๊บบรรยากาศของเกาะบริเวณท่าเรือเกาะจำกันแล้ว เราก็เดินต่อมาสุดปลายสะพานด้านซ้ายที่ติดฝั่ง จะสังเกตเห็นแท่นรูปปั้นนกออินทรี หรือนกออก สร้างไว้ด้านหน้าของศาลเจ้าหลังหนึ่ง จุดนี้นักสื่อความหมายเล่าให้ฟังว่า “ศาลโตะบุหร่ง” หรือที่เรียกกันในภาษาอูรักลาโว้ยว่า “ลัก หง่าตอย” แปลว่าบริเวณที่มีนกอออกหรือนกออินทรีทะเลเกาะอยู่ ศาลแห่งนี้เป็นที่เคารพของชาวบ้านบนเกาะจำ ตามประวัติที่เล่าสืบกันมานั้น “โตะบุหร่ง” เป็นบรรพบุรุษที่สามารถห้ามลมห้ามฝนได้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความเคารพความเชื่อในโตะบุหร่งก็ยังคงอยู่ ทั้งในหมู่ชุมชนชาวจีนและชุมชนชาวเลบริเวณนี้ ในทุกปีจึงมีการจัดงาน เพื่อเป็นสิริมงคลกับชุมชนอยู่เสมอ

รูปปั้น “นกออก” หรือนกอินทรี ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าศาลเจ้าโต๊ะบุหรง

ใครไปใครมาเยือนเกาะจำทางท่าเรือบ้านเกาะจำจะต้องไปกราบไหว้
ทำความเคารพต่อศาลแห่งนี้ เพื่อเป็นการบอกกล่าวกับโต๊ะบุหรงให้ช่วยคุ้มครอง
ปกป้องขณะที่อยู่บนเกาะนี้

จุดที่ 10 ท่าเรือเกาะจำ

ท่าเรือเกาะจำเป็นจุดเดินทางขึ้นลงระหว่างบ้านเกาะจำและท่าเรือแหลมกรวด

อีกจุดบนเกาะจำที่รอต้อนรับนักท่องเที่ยวคือท่าเรือชื่อเดียวกับชื่อเกาะ “ท่าเรือเกาะจำ” ท่าเรือแห่งนี้เป็นท่าเรือที่สร้างอย่างแข็งแรงด้วยปูน มีศาลาริมทะเลคอยต้อนรับ เดิมนั้นจุดนี้ยังไม่มีท่าเรือบ้านเกาะจำ แต่เป็นสะพานไม้ของเจ้าแก้วโป๊ะเรือ ใช้เป็นสะพานสำหรับการทำโป๊ะจับสัตว์น้ำ แต่ต่อมาก็ได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ จากสะพานโป๊ะเรือที่สร้างด้วยไม้มาสู่สะพานท่าเรือที่ทำด้วยปูน ชาวบ้านที่ใช้

บริการท่าเรือแห่งนี้คือชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยมุสลิม และชาวเล จากท่าเรือเราสามารถมองเห็นวิวบรรยากาศโดยรอบและแนวชายฝั่งของเกาะจำนุ้ย ที่ชาวเลกำลังขะมักเขม้นทำมาหากินอยู่กับทะเลรอบๆ เกาะ หรือมองเห็นฝูงปลา มากมายที่กำลังแหวกว่ายบริเวณตอม่อของท่าเรือ บางครั้งก็มีเด็กๆ ลูกหลานของ ชาวบ้านบริเวณนี้พากันเดินสำรวจชายฝั่งค้นหาสัตว์ทะเลตัวน้อย เช่น ปู ปลา กันอย่างสนุกสนาน ด้วยภาพบรรยากาศบริเวณนี้ก็ดึงดูดให้ผู้มาเยี่ยมชมหลายคน ต้องยกกล้องประจำกายขึ้นมาเก็บภาพความประทับใจ จากจุดนี้เจ้าถิ่นบอกว่า เพียงจุดเริ่มต้นยังมีอีกมากมายหลายจุดที่จะพาเราไปทำความรู้จักกับชาวบ้านเกาะจำ

จุดที่ 11 พื้นที่ขึ้นคานเรือ

ไปดูงานเย็บปักถักร้อยยวนของผู้หญิงชาวเลกันมาแล้วเราก็เดินต่อลัดเลาะไปตามพื้นที่ชายหาดซอยริมเล บ้านเกาะจำ เพื่อไปพูดคุยกับงานในบทบาทของผู้ชายชาวเลกันบ้าง พื้นที่นี้คือพื้นที่จอดเรือ-ทำไซ หากใครเคยไปเยี่ยมเยือนชุมชนชาวเลชายฝั่งทะเลอันดามันแห่งอื่นๆ นั้นมีหลายพื้นที่ที่ชาวเลไม่สามารถเข้าถึงการใช้พื้นที่จอดเรือ-ทำไซตามวิถีทำมาหากินที่สืบทอดกันมาช้านานได้เพราะการเข้าถึงของวิธีการพัฒนาในรูปแบบอื่นๆ เช่น วิถีเมือง วิธีการท่องเที่ยวที่มีนายทุนเข้าไปยึดครองพื้นที่สาธารณะชายหาดที่ควรเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ แต่สำหรับพี่น้องชาวเลบ้านเกาะจำซอยริมเลยังสามารถใช้พื้นที่ชายหาดที่ติดกับชายฝั่งทะเลเป็นพื้นที่ใช้สอยเพื่อการซ่อมแซมเรือ ทำไซ หรือลอบหมึกได้

พื้นที่ขึ้นคานเรือหัวโพงของชาวบ้านเกาะจำ ตั้งอยู่บริเวณริมชายทะเล

เรือหัวโทงหรือเรือหางยาวที่พบเห็นได้บนชายหาดในปัจจุบัน ภาษาชาวเล อูรักลาโว้ยเรียกว่า “ปราฮู อีเกอะ” เรือที่ขึ้นคานเรืออยู่บริเวณชายหาดนี้เป็นเรือหัวโทงขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เรือขนาดใหญ่จะมีขนาด 21-23 กง ถ้าเป็นเรือหัวโทงขนาดเล็กจะมีจำนวน 15 กง สังเกตว่าตัวเลขจำนวนกงจะเป็นเลขคู่เท่านั้นหรือไม่ แล้วเป็นเลขคู่ได้มัย เป็นคำถามที่ต้องไปสืบค้นจากพี่น้องชาวเลกัน เรือหัวโทงเหล่านี้คือเครื่องมือที่สำคัญต่อวิถีทำมาหากินกับทะเลของชาวเลเกาะจำ หลายคนอาจเข้าใจว่าเรือหัวโทงนี้เป็นพาหนะดั้งเดิมของชาวเลอูรักลาโว้ยเกาะจำ

พี่น้องชาวเลเจ้าถิ่นบอกเล่าให้ฟังว่า ผู้รู้ผู้อาวุโสอย่าง “ลุงอุเฮ็น ช่างน้ำ” เคยเล่าให้ฟังว่า “เรือดั้งเดิมของชาวเลเกาะจำคือ “เรือปราฮู” เป็นเรือต่อที่ชาวเลผู้ชายหลายคนในชุมชนได้สืบทอดวิธีการต่อเรือปราฮูมาจากพ่อ หรือญาติผู้ชายสมัยก่อนไม่ยังหาได้ง่าย จึงใช้ทั้งไม้ทัง ไม้เคี่ยม ไม้จิกนม ชาวเลเราไม่มีเครื่องยนต์แรงๆ เราต้องรู้จักลม รู้จักน้ำ เรือของชาวเลจึงจำเป็นต้องมีใบเรือ มีเชียง และมีแจวเพื่อพาพี่น้องและครอบครัวประมาณ 4-5 ลำ ล่องเรืออพยพไปตั้งทับ หรือ “บาชัด” ทำมาหากินไกลถึงเหนือคลอง แหลมฮีน หาดยาว เกาะนก คลองแห้ง ท่าเลน

แต่ละช่วงที่ไปตั้งทัพเราจะไปกันรอบละ 3-4 น้ำ หรือประมาณ 15 วัน เราออกไป
งมปลิง เจาะหอยตามเกาะบริเวณใกล้ๆ กับเกาะหลักที่ตั้งทัพ เรือปราฮูของชาวเล
จะเป็นแบบใช้เชียงมากกว่าใช้แจว เพราะชาวเลชอบนั่งเชียงมากกว่าแบบใช้แจว
ที่ต้องยืนซึ่งพี่น้องมุสลิมบนเกาะใช้” เพื่อนชาวเลบอกว่าถ้าใครอยากทำความรู้จัก
เรือปราฮู และพิธีกรรมลอยเรือที่เกี่ยวข้องกับวิถีของชาวเลเกาะจำมากขึ้นอาจจะเข้าไป
ไปชวน “ลุงอาผิน” พุดคุยก็ได้ รับรองว่าเพื่อนๆ จะได้เรียนรู้ภาษาชาวเลจาก
เรือปราฮู เช่น เชียงคู่-อาไว๋ บูจ๊ก เชียงเดี่ยว-อาไว๋ เนะซ่า ไม้กระดาน-ปาบัต ตีเมา
ไม้ไผ่-ปูลู่

นอกจากใช้เป็นพื้นที่จอดเรือ ยังใช้เป็นพื้นที่วางเครื่องมือประมงพื้นบ้าน เช่น ไช

ลอบ หรือ ไช หรือที่ชาวเลเรียกว่า “บูบู” เช่น ไชปลา-บูบู อีกัด
ไชปู-บูบู กือตบ ตั้งวางซ้อนเรียงรายอยู่บริเวณใกล้กับพื้นที่จอดเรือ ขึ้นคานเรือ
เพื่อนชาวเลบอกว่า “เดิมนั้นชาวเลใช้บูบูที่ทำจากไม้ไผ่และหวาย แต่เมื่อไม้ไผ่และ
หวายหาได้ยากขึ้น บางครั้งต้องซื้อหามา ชาวเลจึงหันมาใช้บูบูที่ดอกตะปูขึ้นโครงจาก

ไม้พังกา แล้วใช้ลวดมาถัก” บubu ที่พวกเราพบเห็นในวันนี้ จึงทำจากลวดถัก ทั้งเรือขนาดใหญ่และไซจำนวนมากที่เรียงรายอยู่ตามพื้นที่ว่างระหว่างที่ตั้งบ้านเรือน พักอาศัยของชาวเลจึงกลายเป็นภาพที่ชินตาที่สะท้อนวิถีของคนเกาะจำที่ยังคงพึ่งพิงวิถีประมงพื้นบ้านและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เกาะจำ และบริเวณใกล้เคียง ในจังหวัดกระบี่

ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่จอดเรือ-ทำไซของชาวเลเกาะจำกันแล้ว ชาวเลที่น่าจะยังมีความหวังถ้าหากวิถีของชุมชนชาวเลและวิถีการพัฒนาศูนย์ใหม่ เช่นการท่องเที่ยวยังคงอยู่กันอย่างเอื้อเพื่อและแบ่งปันกันเช่นที่เกิดขึ้นบนเกาะจำ เราก็จะยังมีพื้นที่อัตลักษณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้ได้ไปค้นหาสำรวจ และรับฟังเรื่องราววิถีวัฒนธรรมชาวเล เพื่อสร้างแรงบันดาลใจกันต่อไป

นักท่องเที่ยวมีโอกาสพบเห็นวิถีการซ่อมแซมเรือหัวโทงบริเวณริมชายหาด

จุดที่ 12 ร้านขนมจีนและสวนผักไร้เคิล

ลูกค้าบางส่วนเข้ามารับประทานที่ร้าน ในขณะที่บางส่วนซื้อกลับไปรับประทานที่บ้าน

อาหารเข้าสำหรับพี่น้องภาคอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นข้าว แต่สำหรับพี่น้องภาคใต้จะเป็นขนมจีน หรือพูดสั้นๆ ว่า “ขนมจีน” นั่นเอง และวันนี้เจ้าถิ่นได้พาเรามาสัมผัสมือเข้าที่บ้านขนมจีนท่าเรือบ้านเกาะจำ เข้ามาร้านนี้แล้วทุกคนสามารถหยิบตักบริการตนเองได้เลย คุณป้าเจ้าของร้านหรือจีทิดเป็นคนใจดีมาก เมนูหลักของร้านนี้คือ ขนมจีนน้ำยากะทิที่มีรสชาติอร่อย หอมละมุนลิ้น รับประทานพร้อมของเคียงมากมายให้เลือกตัก เช่น ไก่ทอด ไก่ย่าง หนั๋งไก่ทอด ไข่ต้มพร้อมเครื่องเคียงของผักสดมากมายหลากหลายชนิดที่สดใหม่จากสวนข้างบ้านทุกวัน เช่น ใบมันปู กระถิน ยอดมะม่วงหิมพานต์ หมุย เลือกหยิบเลือกทานกันตามสบาย

จีทิดบอกว่าเดิมนั้นเปิดร้านขายผักสด และเปลี่ยนมาขายขนมจีนได้ประมาณ 10 ปี แล้ว น้ำยานั้นทำเองส่วนเส้นขนมจีนนี้ไม่ได้ทำเองแล้วแต่สั่งมาจากเหนือคลอง เดิมนั้นบนเกาะจำก็มีร้านขนมจีนหลายร้าน และทุกร้านก็ทำเส้นเอง

แต่เมื่อพละกำลังเริ่มถดถอยและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ความศีกคักจอบแจของผู้นคน
ลดลง หลายร้านจึงเลิกไป แม้จะไม่ได้ทำเส้นเองแล้วแต่จีหีดก็ย้งจำสมัยที่พี่น้อง
ช่วยกันทำเส้นขนมจีนได้ ต้องเอาแป้งข้าวเจ้ามาใส่ถุงผ้าดิบแล้วทับน้ำให้แห้ง
แล้วนำแป้งนี้ไปต้มในน้ำเดือดพอสุกแล้วก็เอามาตำในครกไม้สากไม้ แล้วจึงจะนำไป
โรยเป็นเส้นในน้ำเดือดอีกที ตอนนั้น 1 วัน ช่วยกันทำประมาณ 10 กิโลกรัม

นอกจากขนมจีน ยังมีเครื่องเคียงที่กินคู่กับขนมจีน เช่น ไก่ทอด ไข่ต้ม ผักนานาชนิด

อิมขนมจีนแล้ว ที่บ้านขนมจีนนี้ก็ยังมืขนมพื้นถิ่นของคนเกาะจำมาจัดวาง
ในถาดให้เลือกรับประทานกันตามความชอบ ทั้งข้าวเหนียวหน้าต่างๆ เช่นสังขยา
หน้ามะพร้าว ขนมชั้น ขนมหัวล้านใส่ไส้ถั่วเหลือง หรือ เลอปปูเลอของชาวเลอรูกลาไวย์
ก็มี หรือใครจะเลือกเป็นข้าวเหนียวหน้าไก่ไปรับประทานที่บ้านกันต่อก็มี
ใครไม่มีเวลานั่งรับประทานที่บ้านขนมจีน คุณบ้ำเจ้าของบ้านก็จัดขนมจีนไว้เป็นชุด
ให้หยิบกลับบ้าน บ้านขนมจีนนี้ไม่มีใบการันตีความอร่อยมาปะะ แต่ฟังจากเพื่อนและ
พี่น้องชาวเกาะที่ร่วมโต๊ะในมื้อนี้ ต่างบอกเป็นเสียงเดียวกันว่าความอร่อยรับประทานได้

จากคนอีกฝั่งของเกาะ เช่นคนบ้านตึงไทรก็ยังมีขั้บรถข้ามเกาะมาฝากห้องไว้กับบ้านขนมจีน

หากจะถามว่าทำไมทุกเช้าหลายๆ คนบนเกาะนี้จึงเลือกมาที่ร้านขนมจีนนี้ เราคงตอบได้เต็มปากว่าเพราะขนมจีนน้ำยาอร่อย และมีของเคียงทั้งคาวหวาน ให้เลือกอิมอร่อยและจบในที่เดียว แต่เมื่อนั่งกินไปพร้อมพูดคุยกับเพื่อนร่วมโต๊ะหลายๆ คนแล้วพบว่า เมนูที่พวกเรากำลังกินกันอย่างเอร็ดอร่อยนั้น แฝงไว้ด้วยความเอื้อเพื่อแบ่งปันของคนเกาะจำ นั่นคือ ร้านจิตตชายเพียงขนมจีนน้ำยา ไข่ต้ม และน้ำต่างๆ เช่น ชาดำเย็นหรือแชลอง ชาเย็นหรือแชลองใส่นม และโอเลี้ยงหรือกอบี้ แต่ถ้าใครจะลองยกล้อก็อร่อยสุดๆ ด้วยส่วนผสมลงตัวของแชลองกับกอบี้ นั่นเอง ส่วนไก่อ่าง ไก่ทอด ขนม ข้าวเหนียวต่างๆ นั้น ล้วนเป็นของพี่น้องบนเกาะจำไทยจีน ไทยพุทธ และไทยมุสลิมที่แต่ละบ้านก็มีสูตรเฉพาะของตัวเองมาฝากขาย นี่แหละความหลากหลายที่ลงตัว

อิมอร่อยกับมือเข้านี้กันแล้ว พวกเราก็ขออนุญาตไปชมสวนข้างบ้านที่แอบเลี้ยงไว้ตั้งแต่ยังรับประทานไม่เสร็จ สวนข้างบ้านนี้เป็นสวนเล็กๆ แต่เต็มไปด้วยพืชผักสมุนไพรมากมายหลายชนิดที่นำไปเป็นผักเคียงขนมจีนน้ำยา เดินดูความเขียวขจีและงดงามของพืชผัก พร้อมพูดคุยซักถามลุงเจ้าของบ้าน ว่าพืชแต่ละต้นที่เรารับประทานไปนั้นชื่ออะไรแล้วเราก็สังเกตว่าภาษาชนที่ใช้ปลูกพืชผักสมุนไพรเหล่านี้ มีรูปร่างรูปทรงแปลกๆ แต่คุ้นตา ลุงโสภณ ฤๅติ หรือโกไข่ก็บอกว่าลูกชายของลุงเป็นช่างซ่อมเครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด บางครั้งข้าวของเครื่องใช้ที่ชาวบ้านนำมาซ่อมก็อยู่ในสภาพและอาการที่ไม่สามารถซ่อมได้ หลายคนก็จะทิ้งไว้ที่บ้านนี้จนจำนวนเพิ่มมากขึ้นๆ ไม่มีที่พอเก็บ ลุงจึงนำของเก่าเหล่านี้มาดัดแปลงเป็นภาษาชนปลูกผัก เช่น โทรทัศน์เก่า เป็นต้น

เหตุที่หลายๆ เครื่องไม่สามารถใช้ได้แล้วเพราะเป็นจอโทรทัศน์ขาวดำที่เข้ามาบนเกาะตั้งแต่สมัยที่เริ่มใช้ไฟป่น ถ้ามวยย้อนกลับไปปีไหนก็ยากที่จะตอบได้ แต่ที่หลายๆ คนจำแนมคือ โทรทัศน์ขาวดำเครื่องแรกมีที่บ้านจิวร้านขายของชำ และละครโทรทัศน์เรื่องแรกที่ดูกันคือ แก้วหน้าม้า นำแสดงโดย ปริศนา วงศ์ศิริ ซึ่งฉายครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2521 ช่วงแรกๆ นั้นทั้งชาวจีน ชาวเลต่างก็ไปรอนั่งดูละครที่บ้านจิว จากโทรทัศน์จอคู่ขาวดำก็ค่อยมีโทรทัศน์สีเข้ามาเพิ่มขึ้นในบ้านของครอบครัวชาวจีน แต่ก็ยังใช้ไฟป่นโดยการต่อพ่วงกันในบ้านใกล้เคียงกัน เช่นบ้านจิวต้มขายของชำที่ต่อมาจากบ้านจิว จนกระทั่งไฟฟ้าเข้ามาถึงเกาะจำเมื่อปี พ.ศ. 2552 โทรทัศน์และเครื่องใช้ไฟฟ้าจึงมีแพร่หลายในชุมชนบ้านเกาะจำและส่วนอื่นๆ ของเกาะมากขึ้น

สวนผักไร้เซเคลของร้านขนมจีนที่มีการนำจอโทรทัศน์เก่า มาใช้แทนกระถาง

จุดที่ 13 หมู่บ้านชาวเลติดป่าชายเลน

บรรยากาศหมู่บ้านชาวเลอรุ้กลาไวย์บ้านเกาะจำ ที่ล้อมรอบด้วยป่าชายเลน

เมื่อเดินผ่านต้นมะขามใหญ่ไปอีกสักหน่อย เราก็มายังกลุ่มบ้านชาวเลที่สร้างบ้านเรือนอยู่บนเนินดินบนฝั่งและอีกหลายหลังสร้างอยู่ริมแนวป่าชายเลน บ้านแถบนี้จะสร้างด้วยไม้ฝาสานขัดแตะ หรือสร้างด้วยสังกะสีเท่าที่หามาได้ก็มี ส่วนโครงสร้างส่วนใหญ่เช่นเสาหรือคานก็เป็นไม้จากป่าโกงกางที่สามารถไปหาตัดจากป่าแถบนี้

พี่น้องชาวเลที่พวกเราแวะทักทายเล่าให้ฟังว่า “กลุ่มบ้านพวกเรตรงนี้มีประมาณ 20-30 ครัว ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยได้อยู่บ้าน เพราะมักจะออกทะเลไปทำประมงไขปลาหมึกพร้อมกันทั้งสามีและภรรยา แหล่งที่ไปคือแถวเกาะพีพี โดยชาวเล

จากที่นี่จะไปตั้งห้าพักแรมหุงหาอาหารใกล้กับพื้นที่ของโรงแรมแห่งหนึ่ง พวกเราจะเรียกกันว่า “360 รีสอร์ท” เหตุที่ต้องเดินทางไปทำมาหากินไกลบ้านนั้นเพราะว่าสัตว์ทะเล โดยเฉพาะหมึกนั้นเก็บหาได้ยากแล้ว โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ชายหรือหัวหน้าครอบครัวจะออกไปเก็บหาหรือวางไซหมึก ขณะที่ภรรยา มักจะไปสมัครเป็นแรงงานในรีสอร์ททำหน้าที่แม่บ้านบ้าง ผู้ช่วยแม่ครัวบ้าง พวกผู้หญิงจะได้เงินราวๆ 5,000-6,000 บาท หรือบางคนได้มากที่สุดประมาณ 8,000-9,000 บาท แต่ก็มีผู้หญิงที่ออกทะเลไปวางไซกับสามี ถ้าครอบครัวไหนคนน้อย ผู้หญิงก็จะออกทะเลด้วย”

ชาวบ้านนำเรือหัวโทงมาจอดไว้บริเวณคลองป่าชายเลนใกล้หมู่บ้าน

พี่น้องชาวเลได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับวิถีประมงไซหมึกและอุปกรณ์ที่ใช้ว่า “พวกเราจะออกทะเลตั้งแต่ 6 โมง บางคนก็กลับมาช่วง 10 โมง บางคนก็กลับมาช่วงตี 3 -ตี 4 ทำให้ต้องเลือกพักที่ใกล้กับเกาะพีพี พวกเราส่วนใหญ่ต้องใช้เรือใหญ่ขนาด 21 กง (ราคา 120,000 บาท) พร้อมอุปกรณ์เก็บหาครบมือ เมื่อได้สัตว์น้ำกลับมาผู้หญิงจะรีบนำไปขาย ส่วนผู้ชายก็นั่งเก็บเศษขยะ ทำความสะอาดอวนและไซ” ครอบครัวไหนที่มีเรือขนาดใหญ่จะปลอดภัยกว่าครอบครัวที่ใช้เรือขนาดเล็ก

15 กก (ราคา 40,000 บาท) ถ้าเป็นเรือขนาดเล็กบางครั้งก็เสี่ยงกับคลื่นลมแรง หลายครอบครัวอยากได้เรือขนาดใหญ่ขึ้น ส่วนใหญ่สตรีน้ำที่หามาได้จะนำไปขายให้กับแม่ค้าชาวมุสลิม ฟังเรื่องราวการทำมาหากินของกลุ่มบ้านชาวเลบริเวณนี้แล้ว เจ้าถิ่นก็พาเราไปเดินสำรวจบรรยากาศชุมชนกันต่อ

ผู้หญิงจะมาช่วยแกะเนื้อหอยกาบ ก่อนจะเดินเข้าไปขายในหมู่บ้านเกาะจำ

เดินถัดและจากกลุ่มบ้านแรกไปอีกหน่อยพวกเราก็พบกับอีกกลุ่มบ้านพี่น้องชาวเลบริเวณนี้ บ้านกลุ่มนี้จะมีโบสถ์คริสต์ซึ่งก็ใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของบ้านประกอบพิธีกรรมร่วมกัน เจ้าถิ่นเล่าให้ฟังว่า “พวกเราส่วนใหญ่ก็มีความเคารพความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิญญาณเหนือธรรมชาติ แต่ก็มีหลายครอบครัวที่หันไปนับถือศาสนาคริสต์ แต่พวกเรายังคงอยู่กันแบบพี่น้องเหมือนเดิม”

บรรยากาศบริเวณพื้นที่จอดเรือของหมู่บ้านชาวเลที่ตั้งอยู่บริเวณปากคลอง

เดินสำรวจกันจนมาถึงบริเวณปากคลองเชื่อมออกสู่ทะเล พวกเราก็พบกับบรรยากาศที่สวยงามของแนวป่าโกงกางที่เขียวตลอดแนว จุดนี้มีที่นั่งหลายครอบครัวใช้เป็นพื้นที่จอดเรือ และขึ้นคนเรือ รวมถึงนำสัตว์ทะเลที่เก็บหามาได้ เช่น หอยกาบ มาแกะเปลือกเพื่อนำเนื้อไปขายกันในบริเวณนี้เช่นเดียวกัน

จุดที่ 14 ศาลาอเนกประสงค์

ศาลาอเนกประสงค์บ้านเกาะจำ

ศาลาอเนกประสงค์หลังนี้ ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ ในปี พ.ศ.2536 เมื่อสร้างแล้วเสร็จก็กลายเป็น ศูนย์รวมกิจกรรมภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมหมู่บ้าน หรือเป็นหน่วยในการลงคะแนนเสียงในช่วงการเลือกตั้ง ตัวอาคารตั้งอยู่บริเวณริมถนนทางไป ย่านร้านค้ามาบรรจบกับซอยริมเล นอกจากนั้นยังตั้งอยู่ติดกับศาลเจ้าโต๊ะบุหรง และ ท่าเรือเกาะจำ ซึ่งเป็นย่านศูนย์กลางของชุมชนบ้านเกาะจำ

ศาลาอเนกประสงค์หลังนี้มีขนาดประมาณ 10 x 20 เมตร เป็นอาคาร ชั้นเดียวหลังคาสูง โดยมีพื้นที่ด้านหน้าเป็นบริเวณเปิดโล่ง ส่วนด้านในอาคารสร้างเป็น เวทียกพื้นสูง ในขณะที่ด้านข้างเวทีจะเป็นห้องสำหรับ เก็บอุปกรณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โต๊ะ เก้าอี้ และอุปกรณ์เครื่องขยายเสียง เป็นต้น

ด้านหน้าของศาลาอเนกประสงค์ มองเห็นศาลเจ้าไต่ะบุทรงอยู่ทางด้านข้างตัวอาคาร

ส่วนอีกฝั่งเด็ดถนนเส้นเล็กที่จะไปวิ่งไปบรรจบกับ “ซอยริมเล” นั้นเอง

จุดที่ 15 ย่านร้านค้า

บรรยากาศบริเวณย่านร้านค้าของชุมชนชาวจีนบนเกาะจำ

ไปเที่ยวที่ไหนก็แล้วแต่แหล่งท่องเที่ยวที่หลายคนชอบไปสำรวจคือ ตลาดสด ตลาดนัด ชุมชนบ้านเกาะจำก็เป็นอีกแห่งที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด บนถนนปูนเส้นเล็กเลียบไปตามแนวชายหาดนี้มีตลาดเก่า ที่วันนี้ยังเปิดให้บริการอย่างมีชีวิตชีวาร้านค้าเหล่านี้เป็นของครอบครัวชาวจีนที่อพยพมาจากเกาะไหหลำเป็นส่วนใหญ่มีชาวจีนฮกเกี้ยนไม่กี่ครอบครัว กลุ่มชาวจีนเหล่านี้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดกระบี่ เช่น คลองท่อม คลองพน แล้วจึงค่อยเข้ามาตั้งถิ่นฐานบนเกาะจำ ในยุคแรกๆ เจ้าของร้านบางร้านก็เป็นเจ้าของบังกะโล รีสอร์ทบนเกาะด้วย

ย้อนกลับไปสมัยก่อนนั้น ถนนเส้นนี้เดิมเป็นเพียงทางดินแคบๆ ต่อมาเปลี่ยนเป็นถนนลูกรังและชาวบ้านเรียกติดปากว่า “ถนนคึกฤทธิ์” ตามช่วงสมัยของผู้นำรัฐบาลขณะนั้น มีความคึกคักมาก มีร้านขายของชำมากมายหลายร้านร้านข้างรับทำทองซึ่งปัจจุบันเป็นบ้านไม้ร้าง ฝั่งตรงข้ามเป็นวิกลิเก ร้านกาแฟ ร้านชา

ร้านขายขนมจีนของชาวจีนที่มีลูกค้าชาวเลและชาวมุสลิมด้วย ชาวเลที่ไปหาปลามาได้ก็นำปลามาแลกข้าวสารของร้านค้าชาวจีนแทนการซื้อหากัน และยังมีแรงงานจากต่างถิ่นทั้งชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานีเข้ามารับจ้างทำงานที่โปะล้อมปลาของเจ้าแก้วชาวจีนบนเกาะ หรือบ้างก็เป็นแรงงานที่เตาเผาถ่านสมัยที่ยังส่งออกไปปิ้งนึ่งที่มากินอยู่แบบ “กงซี” หรือ “กงสี” ในครอบครัวเจ้าแก้วคนจีนทำให้วิถีการจับจ่ายซื้อขาย คึกคักตามวิถีของผู้คน

แต่เมื่อกาลเวลาและยุคต่างๆ ที่เคยรุ่งเรืองเปลี่ยนผ่านไป ภาพวิถีที่เคยคึกคักนั้นก็กลายเป็นภาพความทรงจำที่สะท้อนจากคำบอกเล่าของผู้รู้ผู้อาวุโสบ้านเกาะจำเท่านั้น ปัจจุบันมีร้านขายของชำของชาวจีนเปิดอยู่ไม่กี่ร้าน เช่นร้านจีตุ้ม และจีตุ๊ก ร้านจีอินที่อยู่ติดๆ กัน แม้จะเป็นร้านโชวห่วยเหมือนกันแต่ก็อยู่กันแบบญาติพี่น้อง แต่ละร้านก็มีสินค้าหลากหลายที่คัดสรรมาวางขายไม่ว่าจะของใช้ในครัวเรือน เช่น เสื่อน้ำมัน ไม้กวาด หรือ ผลไม้ เช่น ส้ม สับปะรด มะม่วง กล้วย หรือของในครัว เช่น ปลาเค็ม ปลาจิ้งจั้ง กะปิ หรือใครอยากจะได้เล่นกหรือสัตว์ต่างๆ ไม่ให้มารบกวนหรือซื้อหาไปเป็นที่ระลึกที่ร้านนี้ก็ยังมีหนังสือไม้ด้วย

ที่นี่ยังมีขนมมากมายให้เลือกสรร เช่น ขนมผิง โดนัทโบราณ ถั่วตัด ตูบต๊อบ ครอบแครงกรอบ ปังสับปะรด เรียกว่าบรรยายชนิดกันไม่หมด หากใครจะเลือกซื้อไปเป็นของฝากก็ไม่ผิดหวัง เพราะขนมเหล่านี้เราหาซื้อหารับประทานได้ยากแล้วในเมืองใหญ่ หรือถ้าใครจะเลือกซื้อข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัว สบู่ ยาสีฟัน โลชั่น ขนมกรุบกรอบสมัยใหม่ และอื่นๆ อีกมากมายก็มีให้เลือกซื้อกัน

ขนมหลากหลายชนิดที่ร้านค้านำมาวางจำหน่ายให้กับลูกค้าบนเกาะจำ

บนเส้นทางตลาดเก่าย่านคนจีนนี้ยังมีหลายร้านที่ยังมีชีวิต ขณะเดียวกันก็มีบ้านเก่าหลายหลังที่ทิ้งร่องรอยไว้ให้เรียนรู้ภาพในอดีตที่ผ่านมา เช่น บ้านเก่าที่เคยเป็นร้านขายทอง สะท้อนความเจริญและฐานะของคนในชุมชนในอดีตที่ผ่านมา

ตู้โชว์สินค้าทำจากไม้แบบโบราณยังคงมีให้เห็นในย่านร้านค้าของบ้านเกาะจำ

ในอดีตบ่อน้ำที่อยู่กลางบ้านของคนจีนถือเป็นบ่อน้ำที่มีความสำคัญมาก เพราะในทางฮวงจุ้ยของชาวจีนเชื่อกันว่าถ้าบ่อน้ำในบ้านมีน้ำเต็มตลอด เชื่อกันว่าจะทำให้เจ้าของบ้านและผู้อาศัยมีความเจริญรุ่งเรือง ถ้าบ้านหลังนั้นเปิดเป็นร้านขายของ เชื่อกันว่าการค้าเจริญรุ่งเรือง เงินทองไหลมาเทมา

ตัวอย่างกิจกรรมในเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพหุวัฒนธรรม-โต๊ะบูทรง (เกาะจำ)
กิจกรรมในช่วงเช้า

1. เดินเที่ยว “เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพหุวัฒนธรรม-โต๊ะบูทรง” เรียนรู้ประวัติชุมชน เรื่องเล่า รวมถึงเกร็ดความรู้ต่างๆ โดยในเส้นทางมีจุดสนใจจำนวน 15 จุด ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ตัวอย่างกิจกรรมคือให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้คำศัพท์ บทสนทนาสั้นๆ และการนับเลขในภาษาอูรักลาไวกัย

แผนที่เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพหุวัฒนธรรม-โต๊ะบูทรง

ปาดิ	หมายถึง ข้าวเปลือก	
บรียฮ	หมายถึง ข้าวสาร	
นาซี	หมายถึง ข้าวที่เรากิน	
มากัดนาซี	หมายถึง กินข้าว	

(ภาษาอูรักลาไวย)

ซา	หมายถึง หนึ่ง (1)	
เซอพูโละฮ	หมายถึง สิบบ (10)	
ซาตุดยฮ	หมายถึง หนึ่งร้อย (100)	
ซีบู (ภาษาอูรักลาไวย)	หมายถึง หนึ่งพัน (1,000)	
เซอละซา	หมายถึง หนึ่งหมื่น (10,000)	
เซออูรียจ	หมายถึง หนึ่งแสน (100,000)	
เซอเกอลิ	หมายถึง หนึ่งล้าน (1,000,000)	

2. รับประทานอาหารกลางวันบริเวณศาลาริมทะเล (จุดที่ 6 หมู่บ้านชาวเลริมทะเล) เป็นเมนูอาหารพื้นบ้าน เช่น ข้าวสวย ปลาทอด หมึกย่าง รับประทานคู่กับ “น้ำซุบ” หรือ “หน้าซุ บ่าจืด” (น้ำพริกกะปิ)

กิจกรรมในช่วงบ่าย

3. สาธิตทำไซหมึกกับไซปลา (จุดที่ 5 พื้นที่จอดเรือ-ทำไซ และจุดที่ 11 พื้นที่ขึ้นคานเรือ) ตัวอย่างกิจกรรมคือให้นักท่องเที่ยวลงมือถักไซ หรือทดลองเรียนรู้เครื่องมือประมงของชาวอูรักลาไวย

4. เรียนรู้ดนตรีขอชาวอุรักลาโว้ย (จุดที่ 9 ศาลเจ้าโต๊ะบุงหรง) ตัวอย่างกิจกรรมคือการตีโทนเป็นจังหวะต่างๆ หรือทดลองสีไวโอลินเพลงพื้นบ้านง่ายๆ ของชาวอุรักลาโว้ย

หมายเหตุ โปรแกรมการท่องเที่ยวอุรักลาโว้ย ไม่สามารถจะจัดแบบตายตัวได้ เนื่องจากต้องปรับตามช่วงเวลาน้ำขึ้น-น้ำลง /ข้างขึ้น-ข้างแรม นักท่องเที่ยวควรติดต่อสอบถามข้อมูลกับทางชุมชนก่อนทุกครั้ง รวมถึงเมนูอาหารอาจมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับวัตถุดิบที่หาได้ในเวลานั้น

ป้ายเตือนภาษาอังกฤษไม่ให้นักท่องเที่ยวสวมใส่ชุดว่ายน้ำเข้ามาเดินเล่นในหมู่บ้าน

